

Příklady použití letáků ve válce v Iráku

Prezident USA, George W. Bush, oznámil, že druhá válka v Iráku bude zahájena dne 19. března 2003 ve 22,15 hod. Druhý den, 20. března 2003 ve 20,00 hod., 1. divize námořní pěchoty překročila hranice Iráku a celou noc postupovala dopředu přes slabou iráckou obranu. Ve 23,00 hod. téhož dne 3. pěší divize překročila hranice a s podporou dělostřelectva a raketometů zahájila boj s iráckými vojsky. Velitel irácké 51. pěší divize s osmi tisíci vojáky a téměř dvěma sty tanky se vzdal. Operace „Iraqi Freedom“, vedená Středním velitelstvím USA (CENTCOM), začala.

Dne 21. března 2003 bylo leteckými silami US Air Force shozeno přes dva miliony letáků na devětadvacet vojenských a civilních cílů. V dalších dnech konfliktu byl shozen další obrovský počet letáků. Je nutné poznamenat, že v první fázi války byly letáky tištěny barevně, ale postupně se začaly objevovat i černobílé. Tento stav byl vyvolán zvyšující se potřebou letáků s různým obsahem a v kratších časových lhůtách.

Mezi prvními se objevovaly letáky s poselstvím iráckému obyvatelstvu. Na **obr. 1** je uveden příklad jednoho druhu těchto letáků, který je možné zařadit do kategorie **varovných**. Přední strana letáků znázorňuje, že skutečným cílem koaličních vojsk je vojenská technika, a ne irácká rodina. Text na přední straně sděluje, že pro vlastní bezpečnost je irácká rodina vyzývána zůstat ve svých domovech. Na druhé straně je znázorněna technika koaličních vojsk a strana je doplněna textem, navazující na text z první strany, aby irácké obyvatelstvo nezasahovalo do činnosti koaličních sil.

Obr. 1

S obdobným záměrem byl vyroben leták na **obr. 2**. Znázorňuje vojenskou techniku koalice, operující na pláži. Textem je obyvatelstvo vyzýváno, aby se z důvodu zajištění vlastní bezpečnosti nezdržovalo na pláži v průběhu vylodovací operace. Druhá strana pak toto obyvatelstvo ujišťuje, že po porážce Saddáмова režimu bude pláž vrácena k využití iráckým obyvatelstvem.

Obr. 2

Do této kategorie můžeme zahrnout i letáky, kterých příklad je uveden na **obr. 3**. Obsah těchto letáků varoval irácké síly před použitím chemických zbraní, ze kterých byla velká obava. Irácké síly (zejména velitelé jednotek) byly tímto letákem varovány, že v případě použití chemických zbraní se dopustí válečného trestného činu a bude podle toho ze strany koalice s nimi jednáno. Letákem (**obr. 4**) byli iráčtí vojáci současně informováni, že koaliční síly jsou cvičeny k ochraně proti použití zbraní hromadného ničení, a skutečnými oběti budou jejich vlastní spolubojovníci a nevinní lidé.

Obr. 3

Obr. 4

Na postavení irácké armády byly shazovány letáky, které je varovaly a vyzývaly, aby vojáci opouštěli bojovou techniku, protože ta bude zničena. Na **obr. 5** je uveden příklad takového letáku, který byl shazován na postavení divize „Medina“, jednu z elitních divizí tzv. Republikánské gardy. Obrázek iráckých vojáků sděluje, aby se raději vzdali koaličním silám. Můžeme jej proto zařadit i do další kategorie, která je zaměřena na **snížování morálky**. Letáky této kategorie se objevovaly od začátku války. Tak jako v předešlé kategorii, i v této můžeme rozoznat rozdíly v obsahu. Obyvatelstvo bylo těmito letáky vyzýváno nepodporovat režim Saddáma Husajna a za příslib odměny bylo na druhé straně pomáhat koaličním silám, jako v tomto příkladě, sestřeleným koaličním letcům (**obr.6**). Do uvedené kategorie je možné zařadit i příklad letáku na **obr. 7**. Obrázek, který znázorňuje Saddáma Husajna jak ničí Irák, je doplněn textem v znění, že koaliční armáda je tady, aby ukončila utlačující režim Saddáma Husajna.

Obr. 5

Obr. 6

Letáky z této kategorie vyzývaly příslušníky irácké armády, aby se vzdali. Obsahovaly pokyny, jak se mají chovat, když se chtějí vzdát. Na **obr. 8** je znázorněn příklad letáku, patřící do této kategorie. Znázorňuje, že irácká vojska

mají zanechat techniku v skupinách, ne větších než velikost praporu, dělostřelectvo a protivzdušné systémy v polohách pro přesun a s bílou vlajkou na anténách. Osádky této techniky se mají zdržovat ve vzdálenosti asi jeden kilometr od ní, nepřibližovat se ke koaličním silám, čekat na instrukce; důstojníci si mohou ponechat své pistole, ale ostatní musí být odzbrojeni. Na dalším obrázku (**obr. 9**) je příklad další možné formy podání pokynů k vzdání se koaličním silám. Jedna strana letáků vyzývá irácké vojáky (používá slovo „kamarádi“), aby ukázali, že nebudou odporovat koaličním silám a vyslali jasné znamení. Na druhé straně je text, ve kterém jsou uvedeny frekvence a telefonní číslo, kde mohou oznámit, že se hodlají vzdát bez boje.

Obr. 7

Obr. 8

Obr. 9

Protože obsah sdělení v produktech psychologického působení musí dát prostor k přijetí rozhodnutí ovlivňovaného subjektu, tato kategorie letáků byla doprovázena jinými letáky, které znázorňovaly, co se může stát když neuposlechnou těmto pokynům. Na **obr. 10** je uveden příklad takového letáku. Zobrazuje dva kusy zničené techniky, doplněné textem, že tankový prapor Ah Fad Farouq, 70. obrněné divize, nedodržel pokyny koaličních sil, a proto byl zničen. Zbytek textu opakuje pokyny, uvedené v předešlém příkladě.

Další možnou kategorií jsou **informativní letáky**. Letáky této kategorie se nemusí podílet pouze na vedení psychologických operací, ale mohou být využívány k zabezpečení informování veřejnosti pro potřeby např. orgánů CIMIC, informování veřejnosti, pyrotechniků, k uklidnění situace apod. Pro potřeby psychologických operací se uvedená kategorie letáků využívá zejména k představení mezinárodních vojsk. Tyto letáky zobrazují hlavní rozlišovací znaky na uniformách jednotlivých států. Příklad takového letáku je uveden na **obr. 11**, který znázorňuje výsadkáře 82. výsadkové divize v akci a jejich znak. Text letáků obsahuje sdělení, shodné s letáky varovné kategorie (viz obr. 1 a 2). V této kategorii se rovněž objevovaly obrázky vojenské koaliční techniky.

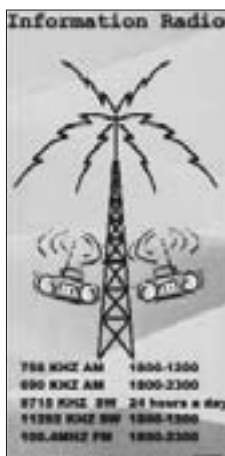
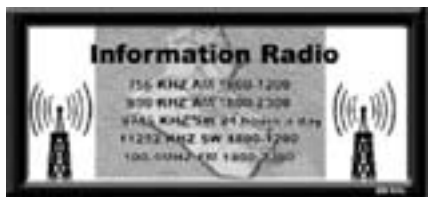
Obr. 10

Obr. 11

V Iráku byly informativní letáky využity orgány informování veřejnosti o vysílacích frekvencích a časech rádiových stanic koalice. Letáky tohoto druhu jsou na **obr. 12**.

Následující kategorií letáků, použitých ve válce v Iráku, můžeme nazvat jako letáky k **demonstraci možností**. Může se použít i termín „zastrašovací“; z hlediska formy textu tyto letáky nemají za úkol zastrašovat. Obsahová náplň demonstruje možnosti vojenské techniky, použité ve vojenských operacích. Příslušníky cílové skupiny, v tomto případě vojáky irácké armády, má obsah letáků přimět k úvaze, zda-li má smysl vést válku proti takovým zbraním

Obr. 12

- zejména, když není možnost je zničit. Na následujícím obrázku (**obr. 13**) je uveden jeden příklad letáku z této kategorie. Zobrazuje satelit nad Irákem, poukazující na nebezpečné látky a na mobilní raketový systém. Leták byl použitý v kampani k odrazení iráckých vojsk od zasazení chemických zbraní. V textu je uvedeno, že koalice má satelitní technologii, která je schopna předem zaznamenat jakoukoliv manipulaci s těmito látkami, včetně příprav k vypuštění raket s nimi.

Poslední kategorií můžeme nazvat **konso-lidační**. Kategorie těchto letáků je využívána zejména v závěru vojenských operací. Vyzývají příslušníky cílových skupin k nastolení pořádku. V Iráku byly letáky této kategorie využity zejména k zamezení rabování, ničení zařízení ropného průmyslu a demilitarizaci obyvatelstva. **Obr. 14** uvádí příklady letáků této kategorie. Vyzývá irácké obyvatelstvo, aby nerabovalo nebo se nepodílelo na ničení ropného průmyslu, protože v konečném důsledku ničí svou budoucnost a prosperitu. V případě nošení zbraní na veřejnosti, bylo irácké obyvatelstvo varováno, že takový akt bude pokládán za nepřátelský a osoba bude pokládána za příslušníka Saddámových vojenských nebo bezpečnostních sil.

Obr. 13

Obr. 14

V nastávajících měsících a letech budou vojenští a političtí specialisté bezpochyby zkoumat veškeré aspekty období od zahájení útoku proti Iráku do jejího skončení za účelem získání co možná nejvíce poučení a informací. Jednou z oblastí zasluhující pozornost (s jasnou implikací pro NATO) je i způsob, jakým se koalice snažila ovlivnit reakce a myšlení jak vojáků, tak civilní irácké veřejnosti, během příprav, po dobu operace a po operaci Iraqi Freedom. Vedle masově mediálních prostředků PSYOPS (rozhlás, rozesílání SMS a e-mailových zpráv klíčovými představitelům iráckého režimu přímo do jejich mobilních telefonů) a taktických elementů PSYOPS (příslušníci PSYOPS ve speciálních vozidlech vybavených reproduktory a tlampači, s tlumočníky přidělenými přímo jednotlivým složkám armády) to byly i letáky, o nichž pojednával tento příspěvek.

Další příklad používaných letáků:

Na levé straně letáku útočí letouny koalice na dva irácké tanky jedoucí po cestě. Text zní: Koalice zničí jakékoli aktivní vojenské cíle. Na pravé straně letáku je zobrazena prázdná cesta, vedoucí k jedné z iráckých památek. Text: Koalice nechce ničit historické památky. A na zadní straně letáku je text: Koaliční síly nechtějí škodit ušlechtilému iráckému lidu. Pro zajištění vlastní bezpečnosti, vyhýbejte se místům, kde jsou vojáci.

Literatura:

Herbert A. FRIEDMAN. "Operation Iraqi Freedom", <http://psywar.psyborg.co.uk/opiraqifreedom.php>
 "Operation Iraqi Freedom: Leaflets Dropped over Iraq 2002-2003", <http://www.iwar.org.uk/psyops/>